

STIRINAJST

XIV

DNI

did

NOV 15

PRILOGA

nedelja

KULTURA

Hiša ob cesti

ŠE 4,4 KILOMETRA
DO ZAMOLČANE NEČLOVEŠKOSTI

Vincenc GOTTHARDT

Urednik kulturne priloge

Prave besede za nov spomin

Kaj imata skupnega nekdanja izpostava koncentracijskega taborišča Mauthausen na avstrijski strani Ljubelja in hiša Brodi 1? Na prvi pogled nič. Med njima je nekaj tisoč metrov razdalje. Ob natančnejšem pogledu pa le. Spomin v tej hiši ima opraviti tudi s taboriščniki, in s posebnimi deskami, in z lestvijo, ... in seveda z molkom. Ima pa tudi opraviti z zadovoljstvom sedanjega lastnika Hanzija Kohlenpratha, ki je dolga leta skušal pripovedovati zgodbo te hiše in jo je leta 2015 povedala hčerka Petra na literarno-gledališki način.

Najprej je bila lestev. Potem pa dolgo časa molk, ki je po desetletjih postal spomin. Lestev se srečuje z več generacijami. Eden jo prinese z nekdanjega taborišča na Ljubelju v hišo Brodi 1, drugi jo potrebuje v svoji novi hiši v Borovljah, Petra Kohlenprath se pri igranju na njej rani in jo zasovraži. Lestev se vrne v Brodi. Spomin nanjo ostane in novi detajli prihajajo v javnost. Tudi nekatere deske v hiši Brodi 1 so iz nekdanjega taborišča na Ljubelju. Vmes pa je mnogo molka, mnogo preveč, da bi vse šlo v pozabo. Petra Kohlenprath najde prave besede za nov spomin.

V središče te kulturne priloge smo postavili hišo Brodi 1. To je hiša ob cesti, ob robu. Kar se je dogajalo v hiši in pred njo, je mlajša zgodovina. Del te zgodovine pripoveduje Petra Kohlenprath. Izbrali smo nekaj drobcev iz njenega daljšega besedila. Bili pa smo tudi na obisku pri priči časa, Petrinem očetu Hanziju Kohlenprathu v Brodeh 1. On je spoštljivo pokazal deske nekdanjega taborišča na Ljubelju in nam razložil, kako gre spominjanje med špranjami tega lesa.

Petra KOHLENPRATH

Avtorica spominov na hišo Brodi 1

Govori o »svojem muzeju«

Spoštovani gospod doktor Peter Gstettner,

včerajšnji pogovor s svojim očetom Johanom Kohlenprathom iz Borovelj oziroma Brodi jemljem za impulz, da se Vam javim. Že v preteklih letih sem večkrat mislila to storiti, a sem to misel vedno spet zavrgla.

Gre za zgodbo naše družine v Brodeh. Vem, da ste z mojim očetom govorili ob letošnji spominski prireditvi na Ljubelju in da Vam je on pripovedoval o svoji/naši hiši, v kateri so vgrajene deske, ki jih je stari oče po vojni nabral po ljubeljskem koncentracijskem taborišču.

Kako sta vladala molk in nemošt, ni potrebno, da Vam pripovedujem – a sama se zalotim, da sem tudi taka. Da bi končala to nedejavnost, Vam pošiljam svoje sporočilo po elektronski pošti.

Mojemu očetu je zelo veliko pomenilo Vaše zanimanje, ki ste ga pokazali za zgodbo o preteklosti, o kateri je on priča. A tudi meni – in samo zase lahko govorim, posebno ker sem del celote in čustveno vpletena v zgodbo. Potrebne distance (še) nisem našla, ali le z majhnimi koraki, da bi poslušala in mogla pristati, ne da bi sama zapadla v odrevenelost, ki vstaja iz nemoči do mojih staršev in nesposobnosti za dejavnost v mojem okolju.

«, ki bi ga rad zaprl

Koliko je potrebno, da je kaj?

Včeraj sva stala z očetom v drvarnici v Brodeh, ogledala sem si deske na podstrešju. Nekaj desk je še neuporabljernih in lestev iz ljubeljskega taborišča. Oče te stvari hrani in govori o »svojem muzeju«, ki bi ga rad zaprl. V družini že mnogo let govorimo o »muzeju«, hiša je že od osemdesetih let prazna. Dele hiše – kjer je bil tudi material, ki ga je bil stari oče nabral v zapuščenem in dolga leta pozabljenem taborišču – so starši podrli in požgali. Vem, da je to porušenje vsebovalo: poskus, kraju dati prihodnost (kolikor mogoče od hiše ohraniti v dobrem stanju, kot starši zmorejo), pa tudi opustiti, da bi se kdaj kdo zanimal za zgodbo – ki se je začela v letih vojne – njeno obravnavanje pa traja vse do danes.

Hiša v Brodeh stoji prazna – starši so si sezidali svojo v Borovljah, midve s sestro živiva v Gradcu. Če bo bager hišo porušil, se bodo ljudje kmalu čudili, kako je tu hiša sploh mogla stati. Potok, breg, državna cesta. Napraviti bi se dalo parkirišče za pohodnike – ali razširiti cesto za prehitevanje na edinem odseku na poti prek Ljubelja. Misli o molčanju in ne (smeti) govoriti ter kako je potekala zgodovina po letu 1945 so popolnoma prevzele očeta IN mater, ki se je »nič hudega sluteč« kot 20-letno dekle iz

nekdanje Jugoslavije iz ljubezni poročila v Avstrijo. Ker živim v Gradcu, sem si sicer mogla ustvariti drugo okolje, toda prihod domov je vselej in vedno znova – da ne rečem izključno – zaznamovan z zgodovino Brodi in z obravnavanjem definicije »pripadanja k manjšini«. Nekaj moram storiti, da pridem naprej. Toda KAJ? –

Da bi ohranjene deske oddal v muzej, si moj oče lahko predstavlja in pomagala bi mu, če bi svoj »muzej«, svojo zgodovinsko odgovornost mogel oddati. Mimogrede sem očeta vprašala: Zakaj ne bi končno odprl vse hiše kot muzej, da bi zgodovina postala za javnost VIDNA na kraju samem? Zasvetile so se mu oči in videla sem ideje, ki so mu bliskoma šinile v glavo, pa tudi veselje, ki bi ga imel s »profesionalizacijo« svojega muzeja. Prav lepo Vas prosim za pomoč z Vašega stališča in ob Vašem znanju, kako ravnati z lastno zgodovino, katere so resnične možnosti, ki kažejo na zunaj preteklost in v notranjost prinašajo mir.

Prisrčno pozdravljam in se zahvaljujem

Petra Kohlenprath

Piše Petra Kohlenprath

Hiša Brodi 1

Ob cesti, ob robu

»Obisk pravnukinje« je naslov besedila. »Interference« je še en naslov. Podnaslov pa je: »Na pamet. Informacije iz spomina slovensko-nemško molčeče družine.« Avtorica besedila je Petra Kohlenprath. Kot pravnukinja Miha Kohlenpratha je obiskala hišo, ki jo je zgradil leta 1896. Njenemu obisku je 13. junija 2015 sledilo nešteto oseb. Skupaj z njimi je hiša v Brodeh 1, ki je od leta 1983 prazna, slišala pripovedovanje avtorice in si ustvarila nov spomin. Preberite nekaj izbranih drobcev iz teh spominov.

Lestev

1972. Starši zidajo našo hišo v Borovljah. Za dohod na del višje ležega podstrešja služi kot začasna rešitev nerabljena lestev iz hiše v Brodeh. Moja mati sovraži ta predmet.

Od kod naj bi bila ta lestev? Iz Brodi. Vse je ležalo enostavno križem, ko so podrli barake taborišča. Ker ni bilo sicer nič pripravnega, je stari oče pač odnesel, za kar je menil, da bo mogel še kdaj uporabiti.

Stara sem pet ali šest let, ko si na lestvi zaderem špilo v prst. Po uspeli odstranitvi na stopnišču omedlim in padem po betonskih stopnicah v klet. Zdaj tudi jaz sovražim ta predmet.

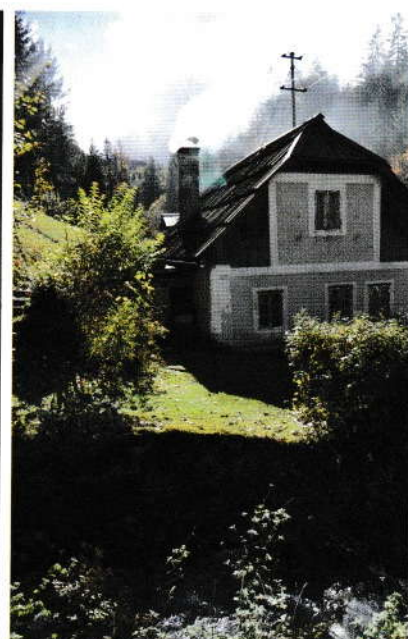
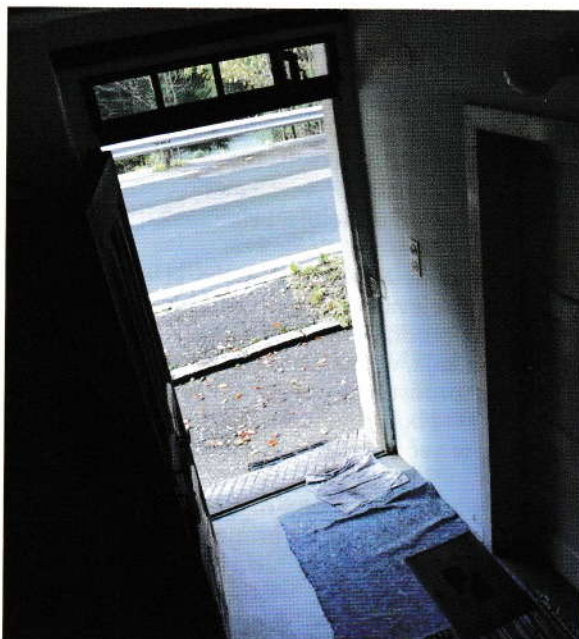
1989. Mati naroči mizarju, da ji postavi na podstrešju lesene stopnice. Oče odnese lestev nazaj v medtem prazno hišo v Brodeh.

Med poukom

1988. Sedmi razred gimnazije v Celovcu. Pri zgodovinskem pouku se pripravljamo na bližnji obisk koncentracijskega taborišča Mauthausen. Dvignem roko in povem, da je bilo v Brodeh tudi taborišče za gradnjo ljubeljskega predora. Profesorica zgodovine zmaje z glavo, zamahne z roko, ker sem jo zmedla: »Taka neumnost,« in nadaljuje svoj program. Od začudenja obstanem.

Svojih ust drugič ne odprem več.

u, končno v spominu

V napoto stoječa skrinja

Skodle se vidijo od znotraj, tramovi in špirovci. Dovolj je prostora, da se otrok guga na lesenem konjičku. Nasproti: skrinja, mnogo prevelika za ta prostor. Spominjam se brivnikov, ki so ležali v njej, in spet manjših škatel, v katerih so bile stvari iz nekdanih časov.

Ta skrinja je bila last babičine tete.
/.../

Skrinjo je bil pripeljal tovornjak. Pravzaprav bi jo bil moral dostaviti komu drugemu, a njegova hiša je bila pre-majhna za skrinjo. Torej so jo dostavili v Brodi, hišna številka 1. Od tedaj nam je v napotje, pravi moj oče.

Golobica

Med spominke mojega očeta spada med drugim tudi lesena golobica z vrstico za poteg. Stari oče mu jo je prinesel iz ruskega Krasnodarja, kjer je bil nastanjen kot nemški vojak. Ne spomnim se več, kako je ta golobica izgledala. Mislim, da je bila v uti ob potoku. To uito je moj oče podrł, ko je obnavljal hišno streho. Moram povprašati, ali je še kje.

Maj 2015, Borovlje, vprašujem po golobici. Oče prikima. Tu v hiši v Borovljah je.

Piše Petra Kohlenprath

Zelena žaga

Prepovedano mi je preveč se približati zeleni žagi, če je spravljena. Moj oče žaga drva, mi skladamo polena, da se sušijo. Skladovnice so metre dolge, z leti se mi zdi, da jih je bilo kilometre. V škatlah od banan vozimo drva, kadar je potrebno, v našo hišo v Borovljah.

Do danes se dosledno branim – izjem je le malo –, da bi si zapomnila družinska imena, povezana z obrazi prebivalcev v Brodeh. Popolna luknja. Pomnilnik sploh ne deluje. Priključek na kak zunanji pomnilnik ni mogoč. Telesna bolečina.

Leta dolgo: obupni prizori v hiši družine Kohlenprath. Oče, ki se je že davno, preden je izšla Handkejeva knjiga »Še vedno vihar«, imel za zadnjega domačina iz Brodi, pozna vsako hišno ime že davno propadlih domačij in kajž, ve za ime vsakega zavoja, ovinka, cestnega odseka, vse sorodstvene povezave v preteklosti do skrajnih rodov, ona pa? Od bolečine si tišči ušesa in prosi: »Nehaj! Prosim! Ne morem te več poslušati. Ne prenesem tega.«

Že domnevno nevtravno navajanje imen povzroča v meni zavrtost, tesnobo, ne najdem pravega imena za to. Za primer povem, da se temu notranjemu občutku še najbolj približa bolečina ob žaganju udov z listom zelene žage.

10. maj 2015, Borovlje, ob kuhinjski mizi.

Očetu dam prebrati nekaj - za literarni večer v gledališču - napisanih tekstov. Na tem mestu me pogleda in v eni sapi reče:

»Ali veš, da so -, zgoraj -, njemu -, z žago odžagali noge?«
Molčim. Čutim svoj dih.

Od kod izvira spomin

V topografskem pogledu so Brodi konec sveta. V podnožju Karavank. Ozka, od severa proti jugu tekoča dolina. Rojstna hiša mojega očeta stoji tik ob ljubeljski cesti na kraju, kamor redko posije sonce, na mestu, kjer se potok Oslica izliva v Ljubeljsko Borovnico in se križajo poti iz sosednjih dolin.

Naslov Brodi 1. Ob ljubeljski cesti B91, ta vodi k ljubeljskemu predoru, ki povezuje Avstrijo s Slovenijo. Okrog 30 kilometrov dolga cesta iz Podgore prek Ljubelja v sosednji Tržič je vseskozi zelo ovinkasta. Izjema je le 300 metrov dolg odsek, ki se začne in konča pred našo hišo.

Lahko bi tudi rekli, da stoji hiša na cesti, saj je na zahodni strani, kjer je na daljši steni vhod v hišo, niti dva metra ne ločita od cestnega roba. Razširitev ceste konec 1960-ih let je hišo v njeno škodo porinila celo pod cestni nivo. Če pelje mimo avtomobil z ohišjem, se v kuhinji stemni. Ta učinek stopnjuje tudi dejstvo, da je svojčas stari oče med svojimi številnimi do- in prezidavami okno narobe vzdal. Na severni strani loči Oslica niti tri metre daleč od hiše – nezavarovano – naše zemljišče od sosedovega. /.../ In za hišo? Na vzhodni strani? Tu pritiska pobočje na hišni žleb.

Kraj očetovega otroštva

Tedaj ko so ljudje še peš opravljali svoje vsakdanje poti, je bila hišna številka 1 v Brodeh prvi cilj za prišlece, hkrati počivališče in priložnost za srečanje. Oče pripoveduje, kako je kot otrok sedel pri peči in gledal skozi okno – in ker ima soba okno na dve nebesni strani, je vselej kar naglo videl, kdo je na poti. Spominja se tovornjakov in traktorjev, s katerimi so Nemci vozili gradbeni material za gradnjo ljubeljskega predora. Ogromni snežni plugi so tedaj komaj petletnega dečka posebno fascinirali. Pripoveduje, da je bil radoveden, kam so ti tovornjaki vozili; mater je tako dolgo nadlegoval, da je končno šla z njim tja, kjer je bilo taborišče. Takole piše: »... Z materjo sem šel tudi po taborišču. Sklonjene postave ob prevažanju kamenja so vzbujale v meni velik strah. ... Doma se se ponoči vrstile kontrole esesovcev, ki so z naperjenimi puškami divjali skozi mojo sobo in iskali pobegle ujetnike. ...«

Izmučene, izmozgane zapornike so po razpusitvi taborišča kot živi ščit esesovcem gnali mimo hiše št. 1 v Brodeh. V na-

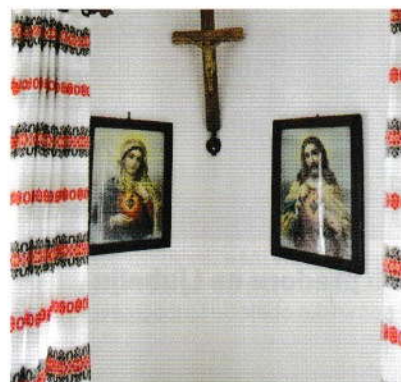
slednjih dneh je oče videl tisoče od vojne prizadetih ljudi, prihajajočih z juga na poti proti severu.

Tako nemški vojaki kot tudi partizani so bili stalni gostje v domači hiši. Njegov oče je bil najprej kot nemški vojak v Rusiji, potem na otoku Usedom, leta 1944 se je pridružil partizanom, bil ujet, obsojen na smrt, čakal tri mesece in pol na gotovo smrt pod giljotino, nazadnje ušel izvršitvi obsodbe.

Očetov stric že sredi tridesetih let prejšnjega stoletja odide na šolanje v München in zdaj pilotira letalo »Tante YU 52«. Kroži nad Brodmi. Oče gleda za nizko letečim letalom.

Bratje in prabratranci mojega starega očeta so bili esesovci, dva sta bila Hitlerjeva osebna stražarja.

Moja sestra pravi, da je Brodi 1 naslov hiše na sečišču svetov. Sliši se vzneseno, a naj obračam, kolikor hočem, ona ima prav, zares je hiša na sečišču svetov. Ta hiša je kraj katastrofe – ki je vse do danes ni konec.

»V to cesto sem jaz zrasel, na nje Hanzi Kohlenprath je s hišo podedoval

Hanzi Kohlenprath je odraščal v majhni hiši v Brodeh ob cesti na Ljubelj. Kot otrok si je zapomnil mnogo slik, ki jih je videl ob tej cesti in na svojem domu. Kot odrasel jih je znal povezati tudi z izpostavo koncentracijskega taborišča na Ljubelju.

Ob predoru na Ljubelju
Spominsko obeležje Ljubelj-sever

4, 4 km pred Ljubeljem
Hiša Brodi 1 ob cesti na Ljubelj

Prvič dva oreha

Na majhni stari mizi v kuhinji sta dva velika oreha. Prvič je rodilo drevo, ki ga je posadila Helena Kohlenprath pred dvanajstimi leti pred hišo Brodi 1 ob cesti na Ljubelj. Prijetna toplota prihaja iz kuhinjske peči. »Doma v Borovljah je vzklilo iz oreha majhno drevesce,« pravi. Zнала je počakati in zdaj prvič vidi, kako rodi.

Njen mož Hanzi Kohlenprath je tudi vjen čakanja. Dolgo že govori o svojem majhnem muzeju, ob ljubeljski cesti. Mnogokrat v prazno. Ne odneha. Vedno znova pravi o tem, kar je doživel kot otrok v tej hiši v Brodeh 1, po domače Pr' Mih. V njej je živel do svojega 26. leta in zanjo skrbi od takrat, ko se je njegova mama leta 1983 izselila v Borovlje k sestri. Od takrat je hiša Brodi 1 prazna. Današnje podobo ima hiša od leta 2003. Takrat je lastnik Hanzi Kohlenprath ob popraviljanju strehe odstranil hlev in sobo na strani hriba. Drugače je hiša ostala takšna, kot je nastala po letu 1896.

Avtomobili prekinjajo šumenje

Potok Oslica ob hiši močno šumi in se pod cesto zgubi na ono stran ceste. To šumenje prekine le glas avtomobilov, ki se ob hiši po tej cesti vozijo na Ljubelj. Ker je petek, je teh avtomobilov več. Iz dimnika prihaja dim. Dež poneha, megla se umika. »Pa da ne boš slikal dima, brez njega je hiša lepša,« pravi Hanzi Kohlenprath. Njegov pogled je zazrt v Oslico in to ima svoj pomen: »Dokler potok ni moten, je voda, ki v kuhinji priteče iz pipe pitna.« To je treba vedeti in to je eden od zanimivih drobcov okrog te hiše, ki jo imenuje lastnik »moj muzej«. Tako mimogrede pa je tudi že omenil, da ga želi zapreti. Že res, nekaj desk je vgrajenih v to hišo, ki so bile nekoč del barak v izpostavi koncentracijskega taborišča Mauthausen na Ljubelju na avstrijski strani. Iz tega lesa in desk je bil zgrajen tudi majhen hlev. Te deske je zrezal, posušil v drvarnici in uporabil za drva. Za nekatere mu je bilo škoda. Hrani jih na podstrešju – to je tam v hiši, kjer je del tal iz desk nekdanjega koncentracijske-

J sem odkrival svet.« tudi spomine

ga taborišča na Ljubelju. Pri obnovi strehe je bil vgrajen tudi manjši tram od tod.

Na podstrešju hrani tudi lestev. Ta je iz taborišča. Naslonjena je k strehi in zdi se, kot bi bila že vedno v tej hiši. Ko Hanzi Kohlenprath odpre vrata podstrešja, se vidi cesta proti Ljubelju. Pogled skozi vrata je svež. Dež je prenehal in posijalo je sonce. Luč se odbija tudi na deskah podstrešja. Hanzi se spominja, kako so prišle deske v Brodi. Oče je bil cestni delavec. Deske iz taborišča mu je pripeljal cestarski tovornjak. Iz teh desk je postavil tudi hišico ob cesti, kjer so hranili orodje za delo in kamor so se cestarji zatekli, če vreme ni bilo primerno.

Jaz sem v to cesto zrasel

Ko tako gleda s podstrešja na cesto proti Ljubelju, pravi: »Jaz sem v to cesto zrasel. V našo hišo so prihajali ljudje, ki so prišli po tej cesti. Skozi okno sem opazoval tovornjake, še posebej pa, kakšen dim se je valil iz njih. Tako sem odkrival svet.« Hanzi Kohlenprath pa kot otrok ni gledal samo skozi okno. Marsikdo, ki ga je zagledal skozi okno, je prišel tudi v hišo. »Pri gradnji taborišča je bilo tudi veliko civilnih delavcev. Marsikateri od teh se je ustavil tudi v naši hiši. Tudi o taborišču se je v naši hiši govorilo.«

Videl je, kako je oče gradil hlev in spominja se tudi, kako je iz teh desk zgradil sobo. Takrat pa se je pojavil »problem«, kakor to imenuje. »V to sobo je oče postavil božično drevo in ker soba ni imela vrat, je mačka prišla do lepih božičnih krogel v vseh barvah, in vse razbila. To je moj žalosten spomin.« Spominja se, da je bilo stalno delo s temi deskami. Z njimi je odraščal od malega. »Nič mi niso pomene. Šele potem sem začel misliti, te deske so nekaj posebnega.«

Dnevna soba je tudi topla. Tam je lončena peč. Prišla je v leta in če jo zakuri, se špranje zaradi toplote povečajo. Soba že več desetletij ni bila pobeljena. Čas se zavrti za nekaj desetletij v preteklost. Hanzi Kohlenprath ob oknu, pred katerim se vozi avtomobili na Ljubelju in z njega, še enkrat v nekaj besedah podoživi slike, ki so mu ostale. Skoraj opravičuje se, preden opiše nekaj teh slik. »Moja pamet se ne zna obračati v prihodnost, obrača se vedno samo nazaj. Zato so vse samo spomini.«

Enkrat partizani, drugič nemški vojaki

Pa ostanimo pri spominih v sobi z lončeno pečjo, z mizo, okni in križem v bogkovem kotu. »V tej sobi so enkrat za mizo sedeli nemški vojaki, drugič na klopi okrog lončene peči partizani. Ta hujše pa je bilo, ko so v tej sobi med vojno ležali štirje ranjeni vojaki.« Na mizi v sobi je knjiga fotografij »Umik čez Ljubelju«. Hanzi Kohlenprath ima nekaj teh in drugih slik v svojem spominu. Spominja se tudi begunke, ki je v majhni sobici ob dnevni sobi hranila svojega otroka. V te slike iz preteklosti pa se mu vsiljujejo slike današnjih dni, ki jih gleda o beguncih na televiziji. »Žalosten postajam, ko vidim begunce z otroki.« Čas je prinesel svoje. Muzej Hanzija Kohlenpratha se ni zadržal v molku. Mnogokrat je moral slišati, kadar je začel praviti o slikah, ki jih je doživel: »Nehaj s tem!« Še velikokrat je poskusil. K slikam, ki jih je nosil v sebi, je poiskal zgodovino. Priča časa je postajal doma v kuhinji, v dnevni sobi in okrog hiše. Potreboval je molk, in molk je potreboval čas, da je prodril v javnost. Da so predor na Ljubelju gradili taboriščniki, mu ni bilo neznan. Z materjo je bil tam. Mnogo je slišal v hiši Brodi 1, kar je prihajalo v javnost v zadnjih letih le počasi. Spoznal je

vrednost molčečih zgodb iz te hiše že pred časom in jih rešil v današnji čas. S svojo vztrajnostjo, s pravimi besedami ob pravem času in tako nastali sliki je v preteklih letih povezal to hišo s taboriščem. Sicer so deske del tal podstrešja iz mehkega smrekovega lesa, toda dovolj trdnega, da ohranijo spomin za večnost.

Ob vseh spominih na nekdanjo domačijo se mu je vtisnila v spomin še ena slika iz mnogih delov. Bil je 13. junij 2015, dan spominske proslave v izpostavi nekdanjega taborišča Mauthausen na Ljubelju. Bil je, kot že nekaj let prej, na kraju nekdanjega taborišča. Srečal se je z ministrom Rudolfom Hundstorferjem, takratnim slavnostnim govornikom. Pozdravila sta se tudi s Petrom Gstettnerjem, očetom odkrivanja nekdanjega taborišča. Nekaj ur pozneje sta se videla v hiši Brodi 1. Sedel je z mnogimi drugimi za mizo, za katero so sedeli enkrat partizani, drugič nemški vojaki in pozneje spet begunci. »Želim, da ta hiša sliši ta besedila!« – Tako povabilo Petre Kohlenprath, ki je zbrane pred hišo povabila v notranjost hiše. Kar je slišala in mnogokrat tudi ni več hotela slišati, je strnila v besedilo z naslovom »Obisk pravnikinje«. Hanzi Kohlenprath je bil presenečen. »Da ima hiša prostora za toliko ljudi in da bom kdaj slišal to, kar sem leta dolgo hotel povedati, niti sanjal nisem.« Prebrane besede so odmevale v zbranih. Nekateri jim bodo ostale kot slike. Predvsem tudi te o posebni lestvi. Prišla je v hišo iz nekdanjega taborišča na Ljubelju.

Zima je pred vrati in Hanzija Kohlenpratha skrbi, kako bodo plužili pred hišo, ki je tik ob cesti. »Mi bodo sneg natlačili pred vrata? Bo tisti, ki pluži, pozoren na hišo?«